

ΣΥΝΟΨΗ ΤΡΙΤΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΔΙΚΤΥΟΥ «ΕΛΕΝΗ ΣΚΟΥΡΑ»

για τη «**Διαμόρφωση νέου πλαισίου για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων**»

Εργασίες Συνάντησης

- Εισήγηση με τίτλο: «**Η συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων: Η επίδραση του εκλογικού συστήματος**» από την κ **Μανίνα Κακεπάκη**, Δρ. Πολιτικής Επιστήμης-Ερευνήτρια Δ', Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ).
- **Διαβούλευση** επί εισηγητικού πλαισίου προτάσεων σχετικά με τη διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων.

Την **Τρίτη 15 Οκτωβρίου 2013** πραγματοποιήθηκε συνάντηση της τρίτης Θεματικής Ομάδας Εργασίας για τη «**Διαμόρφωση νέου πλαισίου για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων**». Η συνάντηση αυτή αποτελεί μέρος των δράσεων δικτύωσης που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του Έργου «**Ενθάρρυνση και υποστήριξη της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης και εκπροσώπησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο πολιτικής**» (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Διοικητική Μεταρρύθμιση»), που υλοποιεί το Κέντρο Ερευνών ως Τελικός Δικαιούχος.

Στη συνάντηση συμμετείχαν οι ακόλουθοι εκπρόσωποι φορέων:

Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας: Ειρήνη Μάρη (Υπεύθυνη Έργου), Ναυσικά Μοσχοβάκου (Μέλος Ομάδας Έργου), Μιχάλης Σινίκογλου (Μέλος Ομάδας Έργου)

Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων: Βάσω Παπαδοπούλου

Γραφείο Ισότητας Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας: Ανθή Βαλαβάνη, Βασιλική Γκοτσοπούλου

Γραφείο Ισότητας Ένωσης Περιφερειών: Σωτηρία Αποστολάκη

3^η Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»
για τη «**Διαμόρφωση νέου πλαισίου για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων**»

Τρίτη 15 Οκτωβρίου 2013

Διεθνής Σοροπτισμός: Αγγελική Λυμπερίου

Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών: Μανίνα Κακεπάκη

Ελληνική Αντιπροσωπεία Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών: Μίκα Ιωαννίδου

Ένωση Γυναικών Κρήτης: Ρένα Κιτσοπανίδου

Κέντρο Μέριμνας Οικογένειας και Παιδιού: Μαρία Ευθυμίου

Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών: Λίλιαν Γαζή

Κοινωνική Αρωγή Ελλάδος: Καλλιρόη Νίκολη, Πηγή Μιχαλίτση

Λύκειο των Ελληνίδων: Αγλαΐα Ρομπόκου

Πανελλαδικός Σύνδεσμος Παραπληγικών και Κινητικά Αναπήρων: Βασιλική Κοφινάκου

Παναθηναϊκή Οργάνωση Γυναικών: Λίλιαν Ζέλλου

Σοροπτιμιστική Ένωση Ελλάδος: Μαρία Πυργάκη

Τομέας Γυναικών ΠΑΣΟΚ: Ζέφη Δημαδάμα

Αρχικά τη συζήτηση άνοιξε η Υπεύθυνη Έργου, κ. Ειρήνη Μάρη, η οποία καλωσόρισε τις συμμετέχουσες και έθεσε το πλαίσιο της συζήτησης της συνάντησης. Στη συνέχεια έδωσε τον λόγο στην κ. Κακεπάκη, Δρ. Πολιτικής Επιστήμης και Ερευνήτρια του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), η οποία πραγματοποίησε την εισήγησή της με τίτλο: «Η συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων: Η επίδραση του εκλογικού συστήματος». Κατά τη διάρκεια της εισήγησής της, η κ. Κακεπάκη παρουσίασε τα αποτελέσματα έρευνας που πραγματοποίησε το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (η εισήγηση βρίσκεται αναρτημένη σε μορφή ppt στην ιστοσελίδα του Έργου: bit.ly/1fmlGhK). Εν συνεχεία, η εισηγήτρια δέχθηκε ερωτήσεις σχετικά με τα κριτήρια που τέθηκαν κατά τη διεξαγωγή της έρευνας και έδωσε τις σχετικές απαντήσεις και επεσήμανε ότι το σύνολο της έρευνας είναι διαθέσιμο σε όποιον χρειαστεί.

Μετά την ολοκλήρωση της εισήγησης της κ. Κακεπάκη, η κ. Μάρη αναφέρθηκε στις προτάσεις που προέκυψαν μετά τη συζήτηση της προηγούμενης συνάντησης, οι οποίες αποτυπώθηκαν και καταγράφηκαν από την κ. Μοσχοβάκου και διανεμήθηκαν σε έντυπη μορφή στα μέλη της Ομάδας Εργασίας. Η κ. Μάρη ενημέρωσε τα μέλη της ομάδας ότι οι προτεινόμενες ενέργειες ως στόχο έχουν να τεθεί ένα γενικό πλαίσιο συζήτησης και διαβούλευσης. Ειδικότερα, οι προτεινόμενες προς συζήτηση ενέργειες, επί των οποίων ζητήθηκε να τοποθετηθούν τα μέλη της θεματικής ομάδας εργασίας είναι οι εξής:

3^η Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»
για τη «Διαμόρφωση νέου πλαισίου για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα
λήψης πολιτικών αποφάσεων»

Τρίτη 15 Οκτωβρίου 2013

ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Η θεματική ομάδα εργασίας για τη «Διαμόρφωση νέου πλαισίου για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων» του Δικτύου «Ελένη Σκούρα», ως κύριο σκοπό έχει τη διαβούλευση μεταξύ φορέων και εμπειρογνομόνων θεμάτων φύλου σχετικά με τη διερεύνηση και τη διαμόρφωση νέου πλαισίου –θεσμικού ή μη- για την ενθάρρυνση και ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική ζωή –σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Το παρόν κείμενο βασίζεται: α) στις εισηγήσεις και τις τοποθετήσεις των μελών της θεματικής ομάδας εργασίας, β) στις εισηγήσεις των εμπειρογνομόνων που έχουν συνεισφέρει στις εργασίες της ομάδας και γ) στα δεδομένα που έχουν συγκεντρωθεί για τις ανάγκες εκπόνησης του υποστηρικτικού υλικού των συναντήσεων. Το κείμενο αυτό ως στόχο έχει την παρουσίαση ενός πλαισίου προτάσεων, το οποίο θα αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης, θα εμπλουτιστεί και θα εξειδικευθεί περαιτέρω από τα μέλη της θεματικής ομάδας.

ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΠΟΣΟΣΤΩΣΕΙΣ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Στις συναντήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της συγκεκριμένης θεματικής ομάδας εργασίας έχει συζητηθεί εκτενώς το ζήτημα της θεσμοθέτησης κατά φύλο ποσοστώσεων στα ψηφοδέλτια των εκλογών. Ειδικότερα, παρουσιάστηκαν τα βασικά επιχειρήματα που καθιστούν την εφαρμογή κατά φύλο ποσοστώσεων αναγκαίο μέτρο κοινωνικής δικαιοσύνης και προάσπισης της δημοκρατίας. Η εισαγωγή της έννοιας των θετικών διακρίσεων στη νομοθεσία (Σύνταγμα, άρθρο 116 παρ. 2: «...δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών») αποσκοπεί στην ανατροπή της δυσμενούς πραγματικότητας που έχει δομηθεί εξαιτίας όχι νομικών ρυθμίσεων, αλλά εξαιτίας κοινωνικών λόγων και εμποδίων. Πρόκειται για ένα προσωρινό μέτρο κατά του δομικού αποκλεισμού των γυναικών από την πολιτική διαδικασία και υπέρ της διευκόλυνσης των γυναικών για την πρόσβασή τους στην πολιτική διαδικασία, ως μέτρο επιτάχυνσης της έμφυλης ισότητας. Αξίζει, ωστόσο να σημειωθεί ότι τα μέτρα όπως οι κατά φύλο ποσοστώσεις θα πρέπει να συνοδεύονται από πολιτικό λόγο που ως στόχο θα έχει την κατάργηση των έμφυλων διακρίσεων και την επίτευξη της ουσιαστικής έμφυλης ισότητας.

- **Εφαρμογή της κατά φύλο ποσόστωσης στα ψηφοδέλτια των εθνικών εκλογών ανά εκλογική περιφέρεια.**

Το άρθρο 34 του Π.Δ.26/2012 με τίτλο «Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών» κωδικοποιεί την υφιστάμενη νομοθεσία περί ποσοστώσεων στον αριθμό των υποψηφίων βουλευτών κατά φύλο, και πιο συγκεκριμένα τα άρθρα 34 του Π.Δ. 96/2007 («Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών») και 3 του Ν. 3636/2008 («Τροποποίηση του ν. 3231/2004 περί εκλογής βουλευτών»). Το σχετικό άρθρο ορίζει ότι: «...Για την ανακήρυξη των εκλογικών συνδυασμών αυτοτελών Κομμάτων, συνασπισμού συνεργαζόμενων Κομμάτων και ανεξαρτήτων, ο αριθμός των υποψηφίων βουλευτών, από κάθε φύλο, πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το 1/3 του συνολικού αριθμού των υποψηφίων τους, αντιστοίχως, σε όλη την Επικράτεια. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω». Το γεγονός ότι στα ψηφοδέλτια των κομμάτων, βάσει της υφιστάμενης νομοθεσίας, το 1/3 του συνολικού αριθμού των υποψηφίων στο **σύνολο της επικράτειας** -και όχι ανά εκλογική περιφέρεια- είναι γυναίκες, οδηγεί στη γενική τάση, οι **γυναίκες να «συγκεντρώνονται» στα ψηφοδέλτια των μεγάλων αστικών κέντρων** και να υπο-εκπροσωπούνται στην περιφέρεια. Με αυτόν τον τρόπο, μοιραία, **μειώνονται οι πιθανότητες να εκλεγούν γυναίκες σε μεγαλύτερο ποσοστό στο εθνικό Κοινοβούλιο.**

Το Προσχέδιο της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για την επεξεργασία Νόμου για την **Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων**, που ολοκληρώθηκε το 2012, προτείνει σχετικά την ακόλουθη διάταξη: «Για την ανακήρυξη των εκλογικών συνδυασμών αυτοτελών Κομμάτων, συνασπισμού συνεργαζόμενων Κομμάτων και ανεξαρτήτων, ο αριθμός των υποψηφίων βουλευτών, από κάθε φύλο, πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το 1/3 του συνολικού αριθμού των υποψηφίων τους, αντιστοίχως, σε κάθε εκλογική περιφέρεια, με τρεις τουλάχιστον υποψηφίους. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραιη μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με μισό της μονάδας και άνω».

- **Αύξηση της κρατικής χρηματοδότησης για κόμματα στον οποίων τα ψηφοδέλτια η συμμετοχή των γυναικών υπερβαίνει το υποχρεωτικό 1/3**

Το Προσχέδιο της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για την επεξεργασία Νόμου για την **Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων**, που ολοκληρώθηκε το 2012, προτείνει σχετικά την ακόλουθη διάταξη: «**Η εκλογική κρατική χρηματοδότηση του κόμματος επαυξάνεται κατά το ήμισυ του ποσοστού που η εκπροσώπηση των γυναικών στα ψηφοδέλτια υπερβαίνει το υποχρεωτικό 1/3 της ελάχιστης εκπροσώπησης κάθε φύλου, της υποχρεωτικής και πραγματικής εκπροσώπησης**

υπολογιζόμενης στο σύνολο της Επικράτειας».

- **Αυστηρή παρακολούθηση και επιβολή κυρώσεων για μη τήρηση κατά φύλο ποσόστωσης στα ψηφοδέλτια των κομμάτων.**

- Ποινή μη αποδοχής του ψηφοδέλιου στις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης.
- Θεσμοθέτηση **χρηματικού προστίμου** στις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης.

Το παράδειγμα της Γαλλίας: Για τις βουλευτικές εκλογές με πλειοψηφικό σύστημα μονοεδρικών, η κύρωση για μη συμμόρφωση με την ίση εκπροσώπηση για κάθε φύλο 50% (μόνο 2% απόκλιση επιτρέπεται) οδηγεί σε χρηματικό πρόστιμο, το ύψος του οποίου υπολογίζεται ως εξής: Η δημόσια χρηματοδότηση η οποία παρέχεται βάσει των ψήφων που λαμβάνει το κόμμα κατά τον πρώτο εκλογικό γύρο, μειώνεται «κατά ποσοστό που ισοδυναμεί με το ήμισυ της διαφοράς μεταξύ του συνολικού αριθμού των υποψηφίων από κάθε φύλο από το συνολικό αριθμό των υποψηφίων (Νόμος η 88-227, το άρθρο 9-1)». Π.χ.: αν το ποσοστό των υποψηφίων γυναικών είναι 40%, η διαφορά μεταξύ των ποσοστών των γυναικών και των ανδρών είναι 20 ποσοστιαίες μονάδες και ως εκ τούτου, το πρόστιμο ανέρχεται σε 10% μείωση

- **Εφαρμογή της κατά φύλο ποσόστωσης στις εκλογές που διεξάγονται με λίστα υποψηφίων κατά τρόπο τέτοιο, ώστε πραγματικά να υποστηρίζεται η συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων.**

Αυστηρή εναλλαγή ανδρών και γυναικών υποψηφίων στις εκλογικές λίστες ανάλογα με το ποσοστό που προβλέπει ο εκλογικός Νόμος. Για παράδειγμα, βάσει του ισχύοντος εκλογικού Νόμου, που προβλέπει κατά φύλο ποσόστωση 1/3, στις εκλογικές λίστες θα πρέπει να τηρείται η εξής ακολουθία: 1 γυναίκα-2 άνδρες ή 2 άνδρες 1 γυναίκα ή 2 γυναίκες-1 άνδρας ή 1 άνδρας 2 γυναίκες.

- **Αύξηση του ποσοστού υποχρεωτικής συμμετοχής από κάθε φύλο στα ψηφοδέλτια των κομμάτων.**

Σε ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. Γαλλία) το ποσοστό συμμετοχής υποψηφίων από κάθε φύλο που προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία, ανέρχεται στο 50% επιδιώκοντας την ίση συμμετοχή ανδρών και γυναικών στην εκλογική διαδικασία. Έχει ιδιαίτερη σημασία να αποτιμηθεί στη χώρα μας η συνεισφορά του μέτρου της κατά φύλο ποσόστωσης, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν υπάρχει η δυνατότητα και η ανάγκη αύξηση του προβλεπόμενου ποσοστού. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο **Προσχέδιο της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για την επεξεργασία Νόμου για την Ουσιαστική Ισότητα των Φύλων**, που ολοκληρώθηκε το 2012 προτείνεται –μεταξύ άλλων- η

σύνταξη έκθεσης αξιολόγησης των επιπτώσεων κάθε νομοθετικής ή ρυθμιστικής πρότασης στην κατάσταση γυναικών και ανδρών.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Ο Κανονισμός της Βουλής αποτελεί τον οδηγό των κοινοβουλευτικών διαδικασιών. Από τη μελέτη του Κανονισμού της Βουλής προκύπτει αμέσως μια διαπίστωση που ισχύει για το σύνολο της νομοθεσίας: στο κείμενο του Κανονισμού χρησιμοποιείται μόνο το αρσενικό γένος (ο Πρόεδρος, ο Γραμματέας κ.λπ.), γεγονός που έχει τόσο συμβολική όσο και ουσιαστική σημασία. Η τελευταία τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής πραγματοποιήθηκε το 2001, οπότε και εισήχθη στο Σύνταγμα της Ελλάδας το άρθρο σχετικά με τη λήψη θετικών μέτρων και στην Εθνική Νομοθεσία το μέτρο των κατά φύλο ποσοστώσεων για τις Δημοτικές και Νομαρχιακές Εκλογές. Στη συνέχεια προτείνονται πιθανές παρεμβάσεις επί του Κανονισμού της Βουλής με στόχο την ενίσχυση της ουσιαστικής συμμετοχής των γυναικών στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες και στην ανατροπή στερεοτύπων που βασίζονται στο φύλο.

- **Εκλογή των μελών του Προεδρείου της Βουλής-Διερεύνηση δυνατότητας θεσμοθέτησης κατά φύλο ποσοστώσεων για τις Κοινοβουλευτικές Ομάδες που έχουν παραπάνω από ένα μέλος στο Προεδρείο της Βουλής.**

Σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής (Άρθρο 6: «Σύνθεση-Ασυμβίβαστα») το Προεδρείο της Βουλής αποτελείται από τους/τις Αντιπροέδρους (7), τους/τις Κοσμήτορες/ισσες (3) και τους/τις Γραμματείς (6). Η σύνθεση του Προεδρείου της Βουλής προκύπτει ως εξής: «Από τα μέλη του Προεδρείου, οι πρώτος, δεύτερος και τρίτος Αντιπρόεδροι, δύο Κοσμήτορες και τέσσερις Γραμματείς προέρχονται από την πρώτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα. Ο τέταρτος Αντιπρόεδρος, ένας Κοσμήτορας και ένας Γραμματέας προέρχονται από την πρώτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης. Ο πέμπτος Αντιπρόεδρος και ένας Γραμματέας προέρχονται από τη δεύτερη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης. Ο έκτος Αντιπρόεδρος προέρχεται από την τρίτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης. Ο έβδομος Αντιπρόεδρος προέρχεται από την τέταρτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης».

- **Ποινές για εκδήλωση σεξιστικών συμπεριφορών.**

Στο Άρθρο 77: «Τήρηση Κανονισμού-Πειθαρχικά Μέτρα» του Κανονισμού της Βουλής προβλέπονται τα πειθαρχικά μέτρα που επιβάλλονται σε περιπτώσεις ανάρμοστης συμπεριφοράς.

- **Διαβούλευση επί του ρόλου και της σύνθεσης της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.**

Επί του πλαισίου προτάσεων τα μέλη της ομάδας κατέθεσαν τις απόψεις τους. Επιπλέον, σημαντικό μέρος της συζήτησης αφιερώθηκε στο ζήτημα της γλώσσας και ειδικότερα στο κατά πόσο αυτή είναι ουδέτερη ή όχι ως προς το φύλο (για τον σκοπό αυτό είχε διανεμηθεί σχετικό επιστημονικό άρθρο στις συμμετέχουσες). Ειδικά για το θέμα της γλώσσας, διαπιστώθηκε από μέλη της ομάδας μια πρόοδος σε ότι αφορά τη χρήση της από τα ΜΜΕ, ενώ υπήρξαν αρκετές ενστάσεις και αντιθέσεις αναφορικά με την ορθότητα λέξεων θηλυκού γένους ή όχι και τους συμβολισμούς που κάποιες λέξεις έχουν. Η κ. Μάρη επεσήμανε ότι η γλώσσα αποτελεί κατασκευή, είναι σημαντικό να υπάρχει θηλυκό γένος στην έκφραση του αξιώματος, σημειώνοντας ότι συχνά οι συμβολισμοί του ανδρικού γένους κάνουν τις γυναίκες να νοιώθουν ότι το θηλυκό είναι υποτιμητικό σε ορισμένα επαγγέλματα και αυτό πρέπει να αλλάξει.

Η κ. Γαζή επεσήμανε ότι είναι αυτονόητο ότι πρέπει να υπάρχει το θηλυκό στο γένος και ότι όλοι πρέπει να συμφωνούν σε αυτό και διευκρίνισε ότι οι όποιες διαφορές εντοπίζονται σε ότι αφορά την ορθότητα της λέξης που θα χρησιμοποιηθεί. Στη συνέχεια η κ. Νίκολη ανέφερε ότι πρέπει το όποιο αποτέλεσμα της συζήτησης θα πρέπει να υιοθετηθεί και από τον κόσμο στην κοινωνία.

Η κ. Ρομπόκου από το Δίκτυο Ελληνίδων είπε ότι συμφωνεί με την άποψη ότι η γλώσσα διαμορφώνεται στο πέρασμα της ιστορίας και ότι είναι και ζήτημα «αισθητικής», δηλαδή του τρόπου με τον οποίο ακούγονται κάποιες λέξεις. Σημείωσε ότι ορισμένες λέξεις δεν θα μπορούσαν να εκφραστούν διαφορετικά ακόμα και ως προς τον ήχο και ότι δεν πρέπει δια της βίας να επιβάλλονται στην κοινωνία, αλλά θα πρέπει να αφήσουμε την γλώσσα να εξελιχθεί.

Η κ. Ιωαννίδου επεσήμανε ότι στο Εφετείο είδε δεκατρείς (13) γυναίκες στο Προεδρείο, θέλοντας να καταδείξει ότι σε τομείς όπου υπάρχει διαφάνεια, οι γυναίκες τα καταφέρνουν καλά. Ειδικότερα, ανέφερε ότι στο Σώμα των Δικαστών/τριών φαίνεται ότι οι θέσεις οι οποίες έχουν να κάνουν με εκλογή από κάτω, με αδέκαστες διαδικασίες, οι γυναίκες έχουν πολύ καλή παρουσία. Σημείωσε, επίσης, ότι πρέπει να είναι σαφές ότι στο θέμα των Ευρωεκλογών πρέπει να υπάρχει σαφής τοποθέτηση της Ομάδας. Πρότασή της είναι να υποχρεωθούν τα κόμματα να υπάρχει εναλλαγή των υποψηφίων. Επίσης,

3^η Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»
για τη «**Διαμόρφωση νέου πλαισίου για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων**»

Τρίτη 15 Οκτωβρίου 2013

επεσήμανε ότι το Ευρωπαϊκό Λόμπυ έχει ετοιμάσει μια μικρή καμπάνια με την συμμετοχή γυναικείων οργανώσεων για το ζήτημα της υπερψήφησης των γυναικών στις Ευρωεκλογές και κάλεσε την ομάδα εργασίας να την στηρίξει και να βοηθήσει προς αυτήν την κατεύθυνση. Η κ. Ιωαννίδου ανέφερε ότι η Προεδρία της Ελλάδας είναι ευκαιρία.

Η κ. Παπαδοπούλου από την Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων επεσήμανε ότι υπάρχει μια καμπάνια της ΓΓΙΦ που βρίσκεται σε εξέλιξη, αλλά δεν έχουν σχεδιαστεί οι επιμέρους δράσεις της. Επίσης, αναρωτήθηκε αν έχει μελετηθεί κατά πόσο οι καμπάνιες ευαισθητοποίησης είναι αποτελεσματικές τόσο σε επίπεδο Ευρωεκλογών, όσο και σε επίπεδο Εθνικών Εκλογών και διευκρίνισε ότι απαιτείται συνέργεια μεταξύ των φορέων και των Οργανώσεων για τη δημιουργία ενός μηχανισμού στήριξης των γυναικών που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στην πολιτική, που αποτελεί τον στόχο του Έργου.

Η κ. Ιωαννίδου εκδήλωσε την ανησυχία της σχετικά με τις ενέργειες διάχυσης των στόχων του προγράμματος και η κ. Μάρη της επεσήμανε ότι οι τρόποι διάχυσης των εργασιών της ομάδας εργασίας θα οριστούν και θα οργανωθούν από τα ίδια τα μέλη της ομάδας στη συνέχεια του Έργου.

Η κ. Γαζή ζήτησε ενημέρωση σχετικά με τον αριθμό των γυναικών που έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για να συμμετάσχουν στα σεμινάρια που θα πραγματοποιηθούν και η κ. Μάρη ανέφερε την εξέλιξη των εργασιών του Έργου, τον τρόπο υποβολής αίτησης για τα σεμινάρια μέσω της ιστοσελίδας του Έργου και το αυξημένο ενδιαφέρον που έχει ήδη εκδηλωθεί από γυναίκες.

Η κ. Νικόλη, από την Κοινωνική Αρωγή Ελλάδας, επανήλθε στην τοποθέτησή της στο ζήτημα της γλώσσα και ανέφερε ότι η γλώσσα διαμορφώνεται, ως επιστήμη από την επιστήμη της γλωσσολογίας και είναι αντικείμενο των Πανεπιστημίων και ο λαός, βεβαίως, την επικυρώνει ή την διανθίζει. Η επίσημη γλώσσα, όμως, όπως μιλιέται στο Κοινοβούλιο, όπως πρέπει να διδάσκεται στο Πανεπιστήμιο και στα σχολεία αποτελεί γνωστικό αντικείμενο της γλωσσολογίας. Μάλιστα, θεώρησε το κείμενο που δόθηκε στην Ομάδα πάρα πολύ σημαντικό και επεσήμανε ότι προέρχεται από Πανεπιστήμιο της Αδελαΐδας.

Η κ. Μάρη έδωσε και πάλι έμφαση στη σημασία του σημαίνοντος και του σημαινόμενου, καθώς και στα κυρίαρχα έμφυλα στερεότυπα και επεσήμανε ότι η όποια πρόταση προκύψει από την ομάδα εργασίας αναφορικά με το ζήτημα της γλώσσας, χρειάζεται τεκμηρίωση και σοβαρό προβληματισμό.

Η κ. Δημαδάμα από τον Τομέα Γυναικών ΠΑΣΟΚ αναφέρθηκε στις ενέργειες που έχει ήδη κάνει ο Πολιτικός Σύνδεσμος Γυναικών στο θέμα των Εκλογών και των Ευρωεκλογών και στη σημασία που έχει να συνδυαστούν οι δυνάμεις όλων των φορέων και των ΜΚΟ για το καλύτερο αποτέλεσμα. Επίσης, σημείωσε ότι ο Σύνδεσμος έχει προτείνει την ύπαρξη σταυροδοσίας στις Ευρωεκλογές για να μην είναι στο χέρι των Προέδρων των κομμάτων η εκλογή των Ευρωβουλευτών. Η κ. Δημαδάμα επεσήμανε την ανάγκη εντατικοποίησης των προσπαθειών της Ομάδας με συγκεκριμένες δράσεις ενόψει και των Αυτοδιοικητικών εκλογών και σημείωσε ότι ειδικά τα πολιτικά κόμματα θα πρέπει να είναι πιο ενεργά σε αυτήν τη διαδικασία, ακόμα και μέσω μεταφοράς εμπειριών που είναι πολύ σημαντικές. Αναφορικά με την πρόταση χρηματοδοτικής πριμοδότησης στα κόμματα που προωθούν τη γυναικεία συμμετοχή η κ. Δημαδάμα ανέφερε ότι τη θεωρεί πολύ σημαντική πρόταση δεδομένης και της οικονομικής συγκυρίας για τα κόμματα, καθώς αποτελεί ένα σοβαρό κίνητρο που η ίδια το στηρίζει.

Η κ. Ευθυμίου από το ΚΜΟΠ αναφέρθηκε σε πρόγραμμα που υλοποιείται από τον φορέα της για την υποστήριξη γυναικών υποψηφίων στις εκλογές και ενημέρωσε σχετικά με Ημερίδα που θα πραγματοποιηθεί στις 22/11, προσκαλώντας όλες τις παρευρισκόμενες. Επεσήμανε ότι στο πλαίσιο του ίδιου Έργου θα γίνει μια καμπάνια σε διεθνές επίπεδο, θα οργανωθεί εκπαίδευση υποψηφίων γυναικών και θα σταλούν σχετικές προσκλήσεις σε όλα τα μέλη της Ομάδας, ενώ ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί και στην ενημέρωση των γυναικών ψηφοφόρων, ώστε να υπάρχει και ανάλογη στήριξη από την εκλογική βάση στις γυναίκες.

Η κ. Γαζή επεσήμανε ότι οι προτάσεις είναι καλές και επιφυλάχθηκε για περαιτέρω παρατηρήσεις στην επόμενη συνάντηση. Επεσήμανε ότι οι Αυτοδιοικητικές εκλογές σε σχέση με τις Εθνικές ή τις Ευρωεκλογές, με βάση με την υπάρχουσα κατάσταση, είναι εκλογές στις οποίες οι γυναίκες έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση και για το λόγο αυτόν είναι ένας χώρος όπου η Ομάδα θα έπρεπε να δώσει βάρος στην παρούσα φάση. Επιπλέον είπε ότι είναι σημαντικό να εκλεγούν περισσότερες γυναίκες Ευρωβουλευτίνας και να καθιερωθεί η εναλλάξ τοποθέτηση κατά φύλο των υποψηφίων στα ευρωψηφοδέλτια. Η πίεση των γυναικείων Οργανώσεων προς αυτή την κατεύθυνση επιβάλλεται με την ευκαιρία της ανάληψης της Προεδρίας της ΕΕ από την Ελλάδα και αυτό θα επιτευχθεί με το να δημοσιοποιηθούν περισσότερο οι δράσεις που προωθούν τη γυναικεία συμμετοχή στις εκλογές. Τα ΜΜΕ σύμφωνα με την ίδια, από το τέλος του μήνα θα ασχοληθούν περισσότερο με το θέμα των εκλογών, επομένως θα πρέπει η Ομάδα εργασίας να

3^η Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»

για τη «**Διαμόρφωση νέου πλαισίου για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων**»

Τρίτη 15 Οκτωβρίου 2013

εκμεταλλευθεί αυτήν την ευκαιρία για την ανάδειξη των δράσεών της. Τέλος, η κ. Γαζή διαφώνησε με την κ. Νικόλη για το θέμα της γλώσσας και ανέφερε ότι η γλώσσα δεν διαμορφώνεται από τους επιστήμονες αλλά από τον λαό.

Σε ερώτηση που έγινε σχετικά με Έργα για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων των συνδικαλιστικών φορέων, η κ. Παπαδοπούλου παρουσίασε συνοπτικά τις δράσεις των σχετικών Έργων που χρηματοδοτούνται από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και υλοποιούνται από συνδικαλιστικούς φορείς.

Η κ. Ζέλλου επεσήμανε ότι το ζήτημα ότι οι γυναίκες θέλουν να συνταξιοδοτούνται γρήγορα είναι πολύ σοβαρό και σημείωσε ότι ο αρχικός ενθουσιασμός από τέτοιου είδους μέτρα αντικαταστάθηκε από το γεγονός ότι έλειψαν οι γυναίκες από τις θέσεις εξουσίας. Εξέφρασε την αντίληψη ότι πρέπει οι γυναίκες να μένουν στην εργασία τους και πως προτεραιότητα του κράτους στην παρούσα δύσκολη φάση πρέπει να είναι η υποστήριξη των παιδιών και των ανήμπορων, ενώ οι υπόλοιποι θα πρέπει να στηριχθούν στα πόδια τους, το ίδιο και οι γυναίκες. Ανάμεσα στα άλλα επεσήμανε ότι οι γυναίκες πρέπει να αποκτούν διοικητική εμπειρία και η επιλογή των γυναικών που εξελίσσονται, εκλέγονται και προβάλλονται πρέπει να είναι πολύ προσεκτική. Η ίδια διαφώνησε με την πρόταση για επιβολή προστίμων για την μη συμμόρφωση των κομμάτων με την υποχρέωσή τους για τήρηση κατά φύλο ποσοστώσεων, αλλά και αντίστοιχα με την πρόταση για αύξηση της κρατικής χρηματοδότησης, καθώς δεν χρειάζονται άλλα χρηματικά ποσά στα κόμματα. Με τις προτάσεις αυτές διαφώνησε και η κ. Νικόλη.

Η κ. Μάρη επισήμανε ότι η πρόταση αφορά σε επιβράβευση ή όχι των κομμάτων για την στήριξη των γυναικών στα ψηφοδέλτια τους.

Η κ. Ζέλλου συνέχισε αναφερόμενη σε εμπειρία που είχε από τη συμμετοχή της σε σύσκεψη στο Ην. Βασίλειο, όπου ενημερώθηκε ότι όταν ένα κόμμα είδε ότι δεν λειτουργούσε η ποσόστωση, το κόμμα έλαβε μέτρα: «παραίτησε» τον τελευταίο άνδρα και τοποθέτησε μια γυναίκα στην θέση του παρότι εκείνη είχε λάβει λιγότερες ψήφους. Βέβαια η ίδια επιφυλάχθηκε κατά το πόσον κάποια τέτοια πρακτική θα μπορούσε να λειτουργήσει στην Ελλάδα. Ωστόσο, η επιμονή για τοποθέτηση γυναικών σε εκλόγιμες θέσεις κρίθηκε από την ίδια ως πιο εύκολος στόχος.

Η κ. Παπαδοπούλου επισήμανε ότι από την επικοινωνία και τα στοιχεία που έχουν από το Έργο για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στην Αυτοδιοίκηση, πολλές γυναίκες ήδη εκλεγμένες δηλώνουν ότι δεν θα ξαναθέσουν υποψηφιότητα και αυτό

3^η Συνάντηση Θεματικής Ομάδας Εργασίας του Δικτύου «Ελένη Σκούρα»

για τη **«Διαμόρφωση νέου πλαισίου για την ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων»**

Τρίτη 15 Οκτωβρίου 2013

αναδεικνύει την ανάγκη συλλογικότητας των προσπαθειών των φορέων για την επίτευξη του στόχου της ενίσχυσης της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

Τέλος, η κ. Μοσχοβάκου ενημέρωσε τα μέλη της ομάδας εργασίας για τη δράση του mentoring που υλοποιείται στο πλαίσιο του ίδιου Έργου και κάλεσε τις παρευρισκόμενες να συμπληρώσουν αιτήσεις για να γίνουν μέντορες.

Οι ομάδες ανέλαβαν μέσα σε τρεις εβδομάδες (μέχρι τις 5 Νοεμβρίου) να διαμορφώσουν και να αποστείλουν τις προτάσεις τους.

Το Έργο: «**Ενθάρρυνση και υποστήριξη της συμμετοχής των γυναικών σε θέσεις πολιτικής ευθύνης και εκπροσώπησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο πολιτικής**» υλοποιείται από το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας και εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα: «**Διοικητική Μεταρρύθμιση**» στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ.

Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.)
Χαρ. Τρικούπη 51 & Βαλτετσίου, 106 81 Αθήνα
Τηλ.: 210 3898000, fax: 210 3898079
E-mail: kethi@kethi.gr, kethi@gynaikes-politiki.gr
www.kethi.gr, www.gynaikes-politiki.gr

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

